

3:e söndagen i advent

Predikan 2024-12-15
Kyrkoherde Sten Rydh,
Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.
Dagens ämne: Herrens vägröjare
Epistel: Rom. 15:4–13. Evangelium: Matt. 11:2–10.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att Johannes döparen kom och beredde väg för Kristus. Vi ber att din helige Ande också skall bereda väg i våra hjärtan och bevara oss i tron intill änden. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2 årg. (Matt. 11:11–19). Himmelriket tränger fram.

Jesus sade till folket: ”Jag säger er sanningen: Bland dem som fötts av kvinnor har ingen trätt fram som är större än Johannes Döparen. Men den minste i himmelriket är större än han. 12 Och från Johannes Döparens dagar ända till nu är himmelriket på frammarsch och våldsamma rycker det till sig. 13 Alla profeterna och lagen har profeterat fram till Johannes, och om ni vill ta emot det – han är den Elia som skulle komma. 15 Hör, du som har öron! Vad ska jag likna det här släktet vid? De liknar barn som sitter på torgen och ropar till andra barn: 17 Vi spelade flöjt för er men ni dansade inte, vi sjöng sorgesång men ni grät inte. 18 Johannes kom, och han varken åt eller drack, och då säger man: Han har en ond ande. 19 Människosonen kom, och han äter och dricker, och då säger man: Se vilken frossare och drinkare, en vän till tullindrivare och syndare! Men Visheten har fått rätt av sina barn.”

Denna den tredje söndagen i advent är ämnet ”Herrens vägröjare”. Detta syftar på Johannes döparen, som kom för att bereda vägen för Kristus. Predikan skall därför handla om hur det gamla testamentet fullbordas när det nya testamentet bryter in genom Johannes döparens ankomst, då han pekar på Kristus som Messias. Han säger ju: ”Se Guds lamm, som tar bort världens synd!” (Joh. 1:29) Därmed är alla GT:s löften uppfyllda och istället för det gamla förbundets förebilder har nu själva verkligheten trätt fram i Jesu Kristi person. Det kan därför inte längre finnas någon fortsättning på GT i form av en fortsatt judendom vid sidan av kristendomen. Nej, hela Guds syfte med det gamla förbundet är att det skulle få sin fullbordning genom Jesus Kristus, hans död och uppståndelse och det fortsatta verk han utövar genom sina apostlar och deras efterföljare i ämbetet. Så är Kristi kyrka det sanna Israel, där både judar och hedningar blir frälsta genom tron.

Jesus säger i vår text att Johannes döparen är den störste av dem som fötts av kvinnor och som har ”trätt fram”. Jesus syftar då på alla gamla testamentets förkunnare, vilka trädde fram som Guds kallade tjänare. Alla dessa som predikade om den kommande Messias var kallade av Gud och de framförde underbara profetior om Kristus. Men de fick inte själva skåda honom. Men Johannes fick göra detta. Han är den störste bland dem alla. Redan i moderlivet hälsade han Jesusbarnet då han spratt till i Elisabeths kropp när den havande Maria kom in genom dörren. Senare fick han

träda fram och utföra det alla tidigare profeter hade vittnat om. Han fick bereda vägen för Jesus genom sin predikan om lag och evangelium.

Vad menar då Jesus när han säger: *”Men den minste i himmelriket är större än han”* (v 11)? Skulle det betyda att Johannes inte tillhörde himmelriket? Nej, så kan det absolut inte tolkas. Den naturliga förklaringen är istället att Jesus med ”den minste” menar sådana som i Guds rike kallas de minsta, d.v.s de som inte alls hör dit men som anser sig själva stora och viktiga. Det är dessa som med förakt ser på Guds ord. Jesus säger: *”Den som därför upphäver ett av dessa minsta bud och lär människorna så, han skall kallas den minste i himmelriket”* (Matt. 5:19). Jesus syftar alltså på att fastän Johannes är den störste av alla profeter kommer även hans budskap att föraktas av de icke-troende människorna.

Vidare finns det ett uttryck i predikotexten som många har undrat över. Det är nästa vers som lyder: *”Och från Johannes Döparens dagar ända till nu är himmelriket på frammarsch och våldsamma rycker det till sig”* (v 12). I Folkbibelns senaste översättning står det också som alternativ: *”Och från Johannes Döparens dagar ända till nu är himmelriket utsatt för våld, och våldsmän förtrycker det”*. Detta skulle då syfta på att det uppstår motstånd och förföljelse när evangelium predikas. I vår äldre översättning (1917) stod det: *”Från Johannes döparens dagar ända till denna stund tränger himmelriket fram med storm och människor stormar fram och rycker det till sig”*. Man har inom den liberala teologin tänkt sig att detta skulle syfta på att Guds rike mer och mer genomsyrar samhället, vilket stämmer bra med den nutida ekumeniska vägen då världen skall förbättras genom att alla kyrkor går samman ”för att världen ska tro” (Joh. 17:21).

Det är i denna förvirring välgörande att lyssna till Luther och den äldre teologin. De säger att Kristus här uttrycker den troende människans sätt att ta till sig frälsningen. När evangelium predikas för en av lagen bekymrad syndare griper tron tag i budskapet om frälsningen på samma sätt som en drunknande griper tag i en livboj som kastas ut till honom. Franz Pieper skriver: ”Även uttrycket ’människor stormar fram och rycker det till sig’ tolkar Luther och de lutherska teologerna som syftande på tron, i den mån den faktiskt griper om syndernas förlåtelse” (Pieper-Muelller, s. 403). Luther skriver: ”Att himmelriket lider våld och att de som gör våld river det till sig, är som att han skulle säga: Människorna tvingas inte med våld till ordet utan de tvingar sig själva” (Piepers större dogmatik, band 2, s. 520).

Vi står här inför den kristna huvudläran om rättfärdiggörelsen genom tron. Denna tro är inte något vilande, orörligt inom människan. Nej, den kristna tron är aktiv och sträcker sig efter frälsningen. Hur är det möjligt? Människan kan ju inte själv medverka till sin omvändelse. Det är sant, men när Gud skänker tron genom evangelium innebär detta att människan blir som en törstande som äntligen får den livgivande drycken och begärligt dricker den.

Vi kan se detta i samband med Johannes döparens förkunnelse. När Johannes uppträdde predikade han först lagens stränga ord till alla som kom ut i öknen. Många blev då förargade och ville inte erkänna sin synd och skuld. I vår text står det: *”Johannes kom, och han varken åt eller drack, och då säger man: Han har en ond ande”* (v 18). På samma sätt gick det när Johannes senare predikade lagens ord för Herodes, som fick höra att det är en allvarlig synd att leva ihop med sin brors hustru. Johannes

predikade då bara vad Guds lag säger, men hustrun blev rasande och såg med list till att Johannes blev avrättad genom halshuggning. Så har det igenom hela kyrkohistorien visat sig att trogna förkunnare som klart och tydligt predikar Guds ord blir utsatta för både världens och den falska kyrkans motstånd och förföljelse, precis som Jesus säger.

Men för dem som tar emot lagens ord är det annorlunda. När lagen dömer deras synd erkänner de att detta är sant. Men lagen själv kan inte hjälpa. Om bara lagen predikas leder det antingen till förtvivlan eller säkerhet. Men då en ren och klar evangelieförkunnelse kommer till blir den bekymrade människan genom Guds nåd upprättad. Det är då Guds ords mäktiga kraft visar sig. Så kunde rövaren på korset erkänna sin stora synd och Guds rättvisa straff, men sedan säga: *”Jesus, tänk på mig när du kommer till ditt rike!”* (Luk. 23:42). Detta var trons ord. Tron börjar ofta med en bön om hjälp. Rövaren hade ju hört om Jesus och förstod att han ingenting ont hade gjort. Detta var evangelium och rövaren klamrade sig fast vid det han hört om Jesus. Så ryckte han i livets sista stund tag i Guds rike och fick försäkran om syndernas förlåtelse: *”Redan idag skall du vara med mig i paradiset!”*

Men de som inte tar emot lagens dom tar inte heller emot evangelium. Den andre rövaren bara smädade Jesus och förstod inte heller något av evangeliet. Jesus använder i vår text bilden av några barn som spelar och sjunger för att få de andra att reagera och dansa. Men det lyckas inte, varken med flöjtspel eller sorgesånger. *”Vi spelade flöjt för er men ni dansade inte, vi sjöng sorgesång men ni grät inte”* (v 17). Jesus förklarar själv i vår text att det syftar på dem som varken ville lyssna på lag eller evangelium. Varken på Johannes döparens lag eller på Kristi evangelium. När Johannes kom sade man att han drevs av en ond ande. Och när sedan människosonen kom anklagade man honom för att vara *”en frossare och vindrickare”* som umgicks med publikaner och skökor (v 19).

Av denna viktiga text skall vi nu lära oss att en rätt förkunnelse måste bestå av både lag och evangelium. Lagen måste avslöja vår synd så att vi blir dömda av Gud själv. Sedan måste evangelium förkunnas som en fri gåva så att den av lagen förkrossade liksom rusar fram och rycker det till sig i sin syndanöd som den enda räddningen. Just detta får vi genom Guds nåd här idag ta till oss i ordet och sakramenten. Här förkunnas dopets och avlösningens gåva till evigt liv och här får vi även med munnen ta emot Kristi kropp och blod som en direkt tillsägelse av syndernas förlåtelse.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålmod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.